Verslag

Raadsvergadering 17 juni 2024

Voorzitter: J.C.J. van Bree
Griffier: W.H.F. Geboers

Aanwezig
Raadsleden: I. Lubbers (DGG), D. v. Weert (DGG), E. Ketelaars (DGG), S. Yarangümeli (DGG), H. Dielis (DGG), M. van Schaijk (CDA), I. Neele-Janssen (CDA), I. van Hooff (CDA), T. Coolen (CDA), J. Peters-Rit (DPM), T. Meulendijks (DPM), H. Meulendijk-v.d. Pasch (DPM), R. v.d. Vossenberg (DPM), P. Elsendoorn (PvdA), M.H. van de Ven-Schoofs (PvdA), G. van Nunen (PvdA), P. Kuijken (GroenLinks), I. Koopmans (GroenLinks), A. van Eersel (GroenLinks), T. van Happen (D66), R. Bemelmans (D66), M Leenders (VVD), M. Mulder-Staaijen (VVD), P. v.d. Vossenberg (SAMEN), D. Jansen (SAMEN).

Wethouders: F. Stravers, G. v. Gestel, P. Looijmans, M. Sanders, H. v.d. Laar

Afwezig:
F. Thijssen (DGG), P. Font Freide (CDA)

1. Opening en mededelingen.
De voorzitter opent de vergadering en geeft de berichten van verhindering door.

2. Vragenhalfuurtje aan college
De voorzitter geeft aan dat er geen artikel 17 vragen zijn binnen gekomen.

3. Vaststellen agenda
De voorzitter geeft aan dat er geen verzoeken tot aanpassing van de agenda binnen zijn gekomen. Hij zegt dat er ook geen moties vreemd aan de orde zijn aangekondigd. Agendapunt 5 Moties vreemd aan de orde komt daarmee te vervallen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Kaders voor de meerjarenbegroting 2025-2028 en strategie 2025-2028
De voorzitter geeft een korte inleiding op het agendapunt waarin hij aangeeft dat de kaders voor de meerjarenbegroting dit jaar extra belangrijk zijn, gezien de precaire financiële situatie waarin de gemeente zit. Hij zegt dat het doorvoeren van ombuigingsmaatregelen om belangrijke politieke keuzes gaat vragen.

Vervolgens geeft de voorzitter aan dat de politieke partijen vanavond hun algemene beschouwingen geven over de Strategie 2025-2028 en de kaders voor de meerjarenbegroting 2025-2028. Deze beschouwingen neemt het college mee in de strategie en verdere aanpak van de ombuigingsvoorstellen, welke op 10 september 2024 aan de raad zullen worden voorgelegd. In de raadsvergadering van 1 juli zullen de strategie en kaders voor de meerjarenbegroting 2025-2028 ter besluitvorming voorliggen aan de raad.

Hierna krijgen de fracties 5 minuten spreektijd, waarin zij hun algemene beschouwingen geven. Er wordt gestart met de grootste fractie en er wordt geëindigd met de kleinste. De voorzitter geeft hiervoor het woord aan mevrouw Lubbers (DGG).

De volgorde van de sprekers is als volgt:

DGG: Ingemar Lubbers
CDA: Mark van Schaijk
DPM: Jan Peters-Rit
PvdA: Paul Elsendoorn

GroenLinks: Paul Kuijken
D66: Ton van Happen
VVD: Monica Leenders
SAMEN: Daan Jansen

In de bijlagen zijn de algemene beschouwingen per partij opgenomen.

5. Moties vreemd aan de orde
Dit agendapunt is komen te vervallen aangezien er geen moties vreemd aan de orde zijn ingediend.

6. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN DGG – KADERS VOOR DE MEERJARENBEGROTING 2025-2028 EN STRATEGIE 2025-2028

Voorzitter, vanavond was ingeruimd voor de algemene beschouwingen op de inhoud van het beleid om daarmee richting te geven aan de begroting. Echter de dreigende tekorten voor de komende jaren overschaduwen deze blik op het beleid. Toch vindt de DGG het van belang om een kritische blik te werpen op de voorgestelde strategie. Natuurlijk willen we daarnaast het college een richting meegeven waarlangs zij kunnen zoeken naar ombuigingsvoorstellen om te komen tot een sluitende begroting.

In de strategie staan de vier pijlers waarlangs we als gemeente willen werken. Twee daarvan zijn met name van belang in het huidige tijdsgewricht. Als we kijken naar ombuigingen dan zal altijd de eerste overweging moeten zijn wat de meerwaarde voor de samenleving is. De vraag wat het onze inwoners oplevert moet centraal staan. Een ander pijler die beschreven wordt gaat over het feit dat de tijd dat we als gemeente van alles bedenken en dat uitstorten over de samenleving voorbij is. Dit besef is nog niet in de hele gemeentelijke organisatie doorgedrongen. Ook hier ligt een uitgangspunt voor ombuigingen. Laten we meer samen doen met onze inwoners. En dan bedoelen we niet alleen dat inspraak en participatie altijd aan de orde zijn maar we bedoelen ook dat we meer met onze inwoners samen aan de slag gaan. Er is veel expertise onder onze inwoners laten we daar gebruik van maken in zowel de plannenmakerij als in de uitvoering. Waarom zouden inwoners niet zelf een pad aan kunnen leggen en onderhouden? Waarom zouden inwoners niet zelf de inrichting van hun straat kunnen bepalen of bedenken welke sociale voorzieningen er nodig zijn in hun wijk. Vele handen maken licht werk en meer betrokkenheid maakt maatregelen vaak veel duurzamer op termijn. Dat mag veel meer terug komen in de strategie. In het begin wordt dit wel beschreven maar in de verdere strategie lezen we er maar weinig over.

Inhoudelijk kunnen we in grote lijnen de strategie volgen. Definitief kunnen we dat pas zeggen als er na de ombuigingen ook de concrete doelstellingen toegevoegd zijn. De programma aanpak zoals beschreven in de strategie zal hopelijk leiden tot een meer integrale aanpak van vraagstukken. We hebben echter een voor de DGG zwaarwegende kritiek op de voorliggende strategie.

Als het gaat om de gebiedsgerichte uitvoeringsplannen dan zijn we erg teleurgesteld. Eerder heeft het college ons aangegeven dat de wijkplannen vervangen zouden worden door wijkuitvoeringsplannen en nu zien we maar voor een klein deel van onze gemeente deze plannen gaan maken. Bovendien lijkt er een grote onbalans te ontstaan. We investeren veel in bijvoorbeeld de Coevering terwijl we andere wijken die dat net zo hard nodig hebben links laten liggen en dat kan in de ogen van de DGG niet.

In het doelstellingakkoord hebben we opgenomen dat er in 2026 voor de helft van de wijken een gebiedsprogramma is en er is een planning wanneer de overige wijken op de rol staan. Dat zien we helemaal niet terug in de strategie. Als we dan toch gaan ombuigen kunnen we de middelen die nu maar voor enkele wijken beschikbaar zijn gebruiken om de doelstelling uit het akkoord te verwezenlijken. We zien graag dat de strategie op dit punt wordt aangepast.

Dan de ombuigingen. Hier is het van belang dat we over de volle breedte kijken waar we met minder toe kunnen. We hebben bijvoorbeeld al eerder gepleit om minder externe adviseurs in te huren en veel meer gebruik te maken van expertise onder onze inwoners. De actiegroep tegen de distributiecentra op Eeneind-West is hier een goed voorbeeld. Hierin hebben zich inwoners georganiseerd met juridische, ruimtelijke en verkeerskundige kennis.

Een denktank die we, als ze dat willen, ook nadat we de distributiecentra tegengehouden hebben goed zouden kunnen betrekken bij het opstellen van beleid.

Indien het college het nodig acht dat een deel van de ombuigingen bij de inwoners gehaald zouden moeten worden dan wil de DGG op voorhand zeggen dat dit tot een minimum beperkt zou moeten worden, bovendien mogen het dan alleen maatregelen zijn die alle inwoners evenredig raken en niet afgewenteld worden op een bepaalde groep zoals huizenbezitters of ondernemers.

Wat de DGG betreft mag naar alles gekeken worden ook naar de kosten in het sociale domein. We willen geen kaasschaaf methode maar dat wil niet zeggen dat we de ombuigingen niet evenredig over het gehele gemeentelijke taakveld moeten verdelen. Ombuigingen moeten in balans zijn en niet de ene opgave zwaarder treffen dan de andere.

Uitgangpunt moet zijn dat Geldrop-Mierlo een gemeente is en blijft met goede voorzieningen waar het prettig wonen en werken is en waar iedereen welkom is en mee kan doen.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN CDA- KADERS VOOR DE MEERJARENBEGROTING 2025-2028 EN STRATEGIE 2025-2028

Ik heb voor vanavond geen heel uitgebreid betoog voorbereid. Wij hebben een vrij consistente lijn bij de behandeling van de Kadernota zoals die er normaal gesproken ligt, en de begroting. Dan vragen wij altijd aandacht voor dezelfde vijf hoofdthema's:

1. het op orde brengen van de financiën en reserves;
2. behoud van het sociale gezicht van onze gemeente (daar verstaan wij onder: zorg, armoedebeleid, ondersteuning van verenigingen en de inclusieve samenleving);
3. volkshuisvesting;
4. duurzaamheid en leefbaarheid in wijken en buurten;
5. dienstverlening vanuit de gemeente.

Het een staat niet los van het ander. We hebben het nu over een met name financiële uitdaging als we kijken naar de stukken die we aangeboden hebben gekregen.
De Strategie die omvat eigenlijk wel min of meer de thema's die we hier raken. We willen nu niet uitgebreid ingaan op die Strategie, want in het Doelstellingenakkoord zijn de doelstellingen zoals ze zijn geformuleerd, daarin komen een heleboel zaken al terug. Maar we moeten wel kijken of we het allemaal wel kunnen betalen. Dus of onze ambities nog wel overeenkomen met de middelen die we daarvoor beschikbaar hebben. Daar maken wij ons zorgen over, net als alle andere partijen vanavond.

Wat we voor het nu het college in ieder geval willen meegeven is dat wij als partij heel graag het sociale gezicht van onze gemeente willen behouden. Dat is ons veel waard. Dus, goede zorg, het armoedebeleid willen we graag in stand houden en zeker ook het ondersteunen van verenigingen en zorgen voor de inclusieve samenleving is echt heel belangrijk. Wij denken ook dat dit kan.

Als het gaat om financiën, dan zien we dat heel veel gemeentes kampen met de problemen waar wij mee kampen. Wij hopen dat het Rijk daar ook wat in tegemoet zal komen aan de gemeente. Maar, dat weten we nu nog niet zeker. We zullen dan ook zelf moeten nadenken. Wat ons betreft kijken we breed. Aan de ene kant hebben we de inkomstenknop en aan de andere kant de uitgavenknop waaraan we kunnen draaien. Het is heel simpel: we kunnen het ons niet veroorloven om maar naar één kant te kijken. We zullen naar allebei de kanten moeten kijken.

Qua inkomsten is de gemeente heel erg afhankelijk van het Rijk. We hopen dat er iets komt, maar zeker weten doen we dat niet. Waar hebben we zelf invloed op? Dat is voor een deel de OZB, voor een deel toeristenbelasting en een aantal andere zaken. Wat ons betreft kunnen die middelen allemaal worden ingezet, in een goede balans met elkaar om uiteindelijk te komen tot een stukje verhoging van de inkomsten.

Aan de andere kant zullen we heel goed moeten kijken naar de uitgaven. Als we kijken naar de uitgaven, dan zien wij met name enorme overschrijdingen in de jeugdzorg. Ik ga ervan uit dat we daar later nog met elkaar over spreken, wat daar de diepere analyse van is die daarop gedaan kan worden. Maar wat ik ook begrijp is dat wij geconfronteerd worden met

hele hoge uitgaven, op eigenlijk maar een heel beperkt aantal gevallen/klanten/gezinnen. We zullen met elkaar moeten kijken hoe we bij die gevallen, dit zijn de ‘korte klappen’, kunnen zorgen dat het uitgavenniveau omlaag gaat. Met behoud van de kwaliteit van de zorg. De investering daar is enorm groot en daar moeten we naar kijken.

Wij willen zeker ook extra aandacht voor de wijze waarop de nu omgaan met jeugdzorg en andere grote uitgaven aan de zorgkant. Kijk ook naar afschrijvingstermijnen van gebouwen. Er zijn een aantal zaken die we vrij gemakkelijk kunnen aanpakken. Wellicht ook het temporiseren van investeringen.

Tot slot. Er zijn ook nog reservepotten, o.a. een grote reservepot voor Oekraïners. Daar lijken we inmiddels wel duidelijkheid te hebben in wat dat ons als gemeente kost. Je ziet dat andere gemeentes daar ook in die zin flexibel mee omgaan, dat we die reserve wellicht moeten laten vrijvallen om te gebruiken in de algemene dienst.

Dit zijn een aantal zaken die we voor nu willen meegeven. Voor het overige wil ik het hier nu bij laten.

Dank u wel.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN FINANCIELE SITUATIE
Geldrop-Mierlo

Voorzitter,

De afgelopen jaren hebben we kunnen werken met positieve begrotingssaldi, ook in meerjarenperspectief.

Dit jaar worden we geconfronteerd met een zorgelijke financiële situatie met, naar verwachting, stevige negatieve cijfers over de jaren 2025-2028.

Wij vinden het erg lastig om in deze fase van het proces voorstellen te doen aan het college welke bezuinigingen mogelijk zijn, laat staan om aan te geven wat we niét willen voor de komende jaren. Onze belangrijkste overweging hierbij is simpelweg dat we niet weten wat eventuele voorstellen voor effect hebben op het vigerende beleid én wat de financiële impact hiervan is.

Voorzitter, we zullen goed moeten kijken of we onze inkomsten kunnen verhogen, kosten om kunnen buigen of projecten uit of af kunnen stellen. Uiteraard is wat ons betreft een combinatie van deze drie ook mogelijk.

Wij kunnen ons vinden in de gestelde kaders voor de Meerjarenbegroting 2025-2028. Bij punt B, over het loslaten van de minimale stand van de algemene reserve van 10% van de algemene uitkering, willen we graag opmerken dat wat DPM betreft, zo spoedig als dat kan, weer te gaan werken aan een herstelplan om de algemene reserve weer op hetzelfde niveau te krijgen.

Voorzitter, graag willen we het college het volgende meegeven. DPM is van mening dat dáár waar de kosten het meeste overschreden worden, denk aan het Sociaal Domein, óók de meeste ombuigingen gezocht moeten worden. De tijd van alleen goede voornemens is wat ons betreft voorbij.

Wij zijn zeer benieuwd naar 10 september 2024. We zullen alsdan, naar aanleiding van de verschillende ombuigingsopties van het college, een zo verstandig mogelijke keuze maken. Wij hebben begrepen dat we in staat worden gesteld om keuzes te maken uit meerdere ombuigingsvoorstellen. DPM stelt het erg op prijs dat naar alle reële opties wordt gekeken en wij als raad weloverwogen keuzes kunnen maken .

Met betrekking tot beslispunt 2 zouden wij de strategie 2025-2028 graag ter kennisgeving aan willen nemen.

Voorzitter, tot zover de bijdrage van DPM. Mede gezien het feit dat nog niet alle ontwikkelingen in meerjarenperspectief zijn verwerkt, denk aan de Meicirculaire, de indexaties en de budgetten van de GR'en, had voor DPM deze avond niet plaats hoeven te vinden. Uiteraard respecteren wij de keuzes hierin van andere partijen.

Ik dank u voor uw aandacht.

PvdA Geldrop-Mierlo
Algemene beschouwingen bezuinigingen.

Om te gaan praten over de noodzakelijke ombuigingen moeten we eerst kijken hoe de tekorten zijn ontstaan en de vooruitzichten van de minder inkomsten en hogere uitgaven. Het college schets ons de oorzaken in de bijlage, bijna allemaal zaken die we hadden kunnen voorzien. We hielen geen rekening met de risico's, daling uitkering gemeentefonds, rente stijging, cao, enz.

De PvdA GM waarschuwde al vanaf, eind 2021 voor het "Ravijnjaar 2026". Hier waren we voor gewaarschuwd door onze landelijke partij. De wethouder financiën en de coalitiepartijen, hebben dit al die tijd gemakkelijk naast zich neergelecht.
Het loopt zo'n vaart niet met de kortingen vanuit het gemeentefonds……. Lang heeft het er ook naar uitgezien dat de soep niet zo heet wordt gegeten als hij wordt opgediend.
Elk jaar kregen we er steeds een beetje bij in ons gemeentefonds, ons begrotingstotaal groeide. De wethouder en coalitie partijen, wilde maar niet op de signalen en de dreiging van het Ravijnjaar anticiperen. Het woord Ravijnjaar kwam niet voor in de begrotingen.
Een week geleden heeft deze coalitie nog goedgekeurd om 3,2 miljoen, met een openeinde, te investeren in het clubhuis voor de Hockeyclub Mierlo. Waarom niet naar andere mogelijkheden gekeken en waarom nog voor dat er gesproken is over een gedegen subsidie- en accommodatiebeleid dit besluiten ?

Nu worden we geconfronteerd met de gevolgen, hogere kosten, uitgavelasten van investeringen en korting op de inkomsten uit het gemeentefonds.
Dit had de wethouder financiën moeten voorzien, hij had de raad eerder moeten informeren en waarschuwen. Het is maar de vraag of deze wethouder zijn collega-wethouders goed heeft gewaarschuwd voor het ravijnjaar.

Neen, voorzitter de PvdA gaat geen motie van afkeuring tegen deze wethouder indienen.

Maar !!!!! aan de coalitie partijen.!! Is uw wethouder financiën, niet degene, die dit allemaal heeft moeten zien aankomen
Is uw wethouder financiën nog wel de juiste persoon om ons uit het ravijn te trekken ? Denk daar U maar eens heel goed over na.

De Partij van de Arbeid snapt dat er nu flink bezuinigd, c.q. omgebuigd moet worden en wil dan ook na het zomerreces graag met deze of een nieuwe wethouder in discussie gaan over de ombuigingen.

Graag ziet de Partij van de Arbeid dat het college met een evenwichtig pakket aan ombuigingen komt en hoopt dat individuele burgers, die het al moeilijk zat hebben, hiervan niet de dupe worden.
Wij roepen het college, dan ook op, om de mogelijkheid van het innen van extra baten te onderzoeken. Denk hierbij aan verhoging van toeristen belasting, parkeergelden en betaald parkeren in Mierlo, een verhoging van de OZB We hoeven er niet trots op te zijn om bij de laagste OZB lasten, van Nederland te horen.

De Partij van de Arbeid vraagt hoe het college naar een onderzoek kijkt of bij het verstrekken van voorzieningen de mogelijkheid bestaat om met het inkomen rekening te houden.

Verder een integrale beoordeling van de gemeenschappelijke regelingen vanuit medebewindstaken. Een betere beheersing van inkomende geldstromen vanuit regiogelden. Financiële adviseurs die horen te werken in "ons huis", zodat lijntjes met ambtenaren/collega's kort zijn. En niet onbelangrijk: Alle ruimte geven aan het plan van aanpak Plus Team zonder de kinderen te kort te doen in de hulp die zij nodig hebben (meer

efficiënt, meer realistisch, meer hulp en ondersteuning neerleggen daar waar echt nodig, en vooral minder regelkolder.) en hierin onze ambtenaren de ruimte geven en rugdekking.

De economische schaalsprong in balans brengen met een gelijkwaardige ontwikkeling van het brede sociale en culturele domein.

Overigens kwam dit in de Metropoolconferentie van aflopen woensdag 12 juni heel duidelijk naar voren en is het besef van het belang hiervan bij het bestuur ingedaald. Dit besef is nodig om ervoor te zorgen dat burgers in de metropoolregio aangehaakt blijven en weten dat zij ertoe doen. Het is nodig dat het MRE/Brainport naar de burgers toe gaat en in lokale bijeenkomsten informatie deelt en informatie op gaat halen over wat er leeft en hoe burgers de schaalsprong ervaren met alle kansen en bedreigingen.

Maar nu terug naar de kaderstelling. Wij weten dat de gemeenteraad zelf de keus moet maken hoe om te gaan met de verschillende manieren van onzekerheid en welke pijnlijke keuzes moeten worden gemaakt met betrekking tot de komende begrotingen. Dit is geen gemakkelijke opgave.

De Partij van de Arbeid kan instemmen met de kaders a, b, c, d. Echter deze kaders zijn een open deur en zijn voor de Partij van de Arbeid G-M niet voldoende. Daarom stelt de we de volgende kaders voor:

1. Alle grotere uitgaven worden afgestemd met de financieel adviseur (daarvoor horen de financieel adviseurs in het gemeentehuis aanwezig te zijn i.p.v. in Mierlo).
2. Geen ongedekte voorstellen of voorstellen met een groot open einde voor de raad agenderen (zoals met alle respect voor de hockeyclub).
3. Realistisch begroten (betaalbaar en uitvoerbaar binnen begrotingsjaar).
4. Per kwartaal wordt de raad in de commissie AZ geïnformeerd over de financiële stand van zaken met behulp van de belangrijkste kengetallen.
5. Een scherpe presentatie in de begroting van de gevolgen van de korting, zowel de financiële als inhoudelijke consequenties van bezuinigingen en/of lastenverzwaringen.
6. Een goed onderscheid tussen de ombuigingen vanuit de bezuiniging gemeentefonds en de ombuigingen die wij als gemeente Geldrop-Mierlo vanuit het negatieve resultaat jaarrekening 2023 moeten doorvoeren.
7. Oog hebben voor de bedreigingen die op ons afkomen. Denk hierbij vooral aan de vergrijzing die op ons afkomt, en tekort op de mantelzorgers die dit moeten gaan opvangen.

Voorzitter misschien is de Partij van de Arbeid G-M in deze algemene beschouwing wat hart van toon, maar de waarheid moet maar eens gezegd worden.
De afgelopen jaren zijn we onvoldoende oplettend geweest op de bedreigingen die op ons afkwamen en nu laten we onze inwoners op de blaren zitten.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN GroenLinks - KADERS VOOR DE MEERJARENBEGROTING 2025-2028 EN STRATEGIE 2025-2028

Het is lastig iets te beschouwen dit jaar. Er zijn namelijk weinig concrete zaken die voor ons liggen. Wel zien we een financiële situatie die ons gaat vragen om scherpe keuzes. Een situatie die niet veroorzaakt is door heel onverwachte wendingen, maar door een vervelende opeenstapeling van factoren. Misschien ook zaken die wij als raad eerder zouden zien als tussentijdse rapportages en financiële overzichten niet maanden achterlopen op bijvoorbeeld de twee circulaires die we ieder jaar krijgen.

En nu dan een eerste stap voor de raad hoe we hiermee omgaan. Het college en de ambtenaren zijn hier al hard mee bezig, en ik mag hopen dat de coalitie al nadenkt over een scherpere prioritering in hun doelstellingenakkoord. Onze doelstellingen als oppositiepartij zouden er sowieso anders uitgezien. Er zijn vier kaders gegeven, kader 1 en 3 valt weinig over te discussiëren, wij kunnen ons vinden in kader 2 om de algemene reserve te gebruiken waar het voor bedoeld is; het opvangen van financiële tegenvallers, en graag geven we nu een paar overwegingen mee voor het laatste kader. Even kort terzijde: ‘ombuigingsvoorstellen’ is een erg mooie term om te zeggen dat we moeten bezuinigen.

Wij sluiten op voorhand niet verhogingen van de ozb, toeristenbelasting en andere gemeentelijke heffingen uit.

Maak strakke keuzes in aanpakken van grotere infrastructurele projecten; wegen, rioleringen die toe zijn aan vervangingen kunnen misschien nog wel een paar jaar wachten.

Groenvoorzieningen, waar nodig voor verkeersveiligheid goed blijven maaien, maar op andere plekken kan dat minder, en twee vliegen in een klap, naast de besparing, in plaats van kapot gemaaide en kapot geschoffelde plantsoenen meer biodiversiteit.

En dan het grootste punt wat ik vandaag wil aanstippen. Belangrijke oorzaak van het tekort zijn de benodigde budgetten in het sociaal domein. Dus is het sociaal domein ook een belangrijk onderdeel om te bekijken. Een sociaal domein waar steeds grotere stukken van de budgetten opgaan aan mensen die NIET zorg verlenen maar achter een bureau administratie zitten te doen. We gaan niet af op de expertise van de mensen die zich dagelijks hard inzetten voor hun patiënten en cliënten maar verwachten als overheid dat zorgverleners elke vijf minuten verantwoorden, waardoor er administratie en managementlagen ontstaan bij zorginstellingen die niks anders doen dan rapportages maken. En vervolgens is de gemeente als opdrachtgever bezig om ambtenaren al deze rapportages door te laten spitten of alle komma’s wel goed staan. Dus aan twee kanten zijn er mensen bezig met overbodige administratie. Hier kan in bezuinigd worden, geef de zorgverleners de kans om hun werk te doen en controleer op een zinvolle manier, en dat is dus niet ellenlange rapportages. Dit alles kan er ook toe leiden dat zorg eerder en laagdrempeliger geleverd waardoor dingen niet escaleren naar duurdere voorzieningen; preventie van problemen wint het van het oplossen van problemen (ook al is dit lastig meetbaar voor de mensen achter het bureau, een behandeling is duidelijk waarneembaar, een probleem dat zich nooit voordoet slechts een statistische waarschijnlijkheid)

Ik herhaal, we hebben weinig concreets gekregen van het college om op te reageren op dit moment, wat dit een moeilijke beschouwing maakt. We moeten maar afwachten wat er gaat komen, maar als u nog goede ideeën zoekt verwijs ik u graag naar ons

verkiezingsprogramma en wij staan klaar om mee te denken en keuzes te maken als alles concreter wordt.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN D66 - KADERS VOOR DE MEERJARENBEGROTING 2025-2028 EN STRATEGIE 2025-2028

Van D66 krijgt u vanavond geen Algemene Beschouwingen. Wat ons betreft was deze avond niet nodig geweest. Maar nu we er toch staan, wil ik het college toch een aantal dingen meegeven.

D66 is een partij die graag discussie voert op basis van inhoud. Daar hebben we informatie voor nodig, analyses en keuzemogelijkheden. Die liggen er niet en komen pas in augustus. Dat was voor ons ook een teleurstelling met het lezen van de stukken en de presentatie op 3 juni. Wat ons betreft is er hier meer sprake van paniekvoetbal, maar voetballen doen we op dit moment in Duitsland dus laten we het daar houden.

Ik denk dat het beter is dat we ons nu beperken tot het voorliggende raadsvoorstel. Dan zijn wij het niet eens met het college op een aantal punten:

Het college stelt voor om pas een sluitende begroting in 2028 te hebben. Dat betekent dat we de zaken keurig voor een volgend college vooruitschuiven. D66 is voorstander van een jaarlijks sluitende begroting. Het risico dat we als gemeente nemen met het instemmen met de huidige beslispunten, is dat ons Algemene reserve, die op dit moment ongeveer tien miljoen is, gaat zakken naar ongeveer vier miljoen euro. Als we dat in de komende twee/drie jaar gaan realiseren, dan denk ik dat we verkeerd bezig zijn.

In het raadsvoorstel is een opsomming gegeven van zaken die na de eerste tussentijdse rapportage bij ons terecht zijn gekomen. Dat gaat over een bedrag van drie miljoen euro. Wij begrijpen niet waarom het college voorstelt om die uitgaven pas te bekrachtigen bij de tweede tussentijdse rapportage, die wij in december gaan vaststellen. Waarom zit er in het raadsvoorstel niet een passage om die begrotingswijziging meteen door te voeren? Immers, in onze eigen financiële verordening, in artikel 5, staat keurig beschreven dat het college verplicht is om zo snel mogelijk de raad te informeren. We zijn geïnformeerd. Vervolgens staat er ‘’in de eerstvolgende raadsvergadering ook de aanpassing te doen.’’ Dat is niet gebeurd.

Wat ons betreft kan de strategie voor kennisgeving worden aangenomen, omdat een aantal zaken niet bekend is. Meerdere fracties hebben dat ook aangegeven.

Wij begrijpen niet waarom doorrekeningen op kapitaallasten en investeringen nog steeds niet bekend zijn. We hebben een begroting. We hebben een aantal zaken die besloten zijn. Waarom moet dat allemaal wachten tot alles tot op twee cijfers achter de komma in de boeken is geregistreerd. Datzelfde geldt met stelposten voor loon- en prijsmutaties, die zijn er ook nog niet. Dat zijn zaken die allemaal beschreven zijn in de rapportages die we gekregen hebben. We denken dat het beter is als die zaken eerder en beter op orde zijn.

We vinden het ook nog steeds heel vervelend dat, ondanks de toezeggingen van het college van juli vorig jaar, er nog steeds geen kwartaalrapportages zijn, beleidsmatige rapportages, om ons te informeren over wat er aan de hand is.

Tot slot voorzitter. Eén suggestie: als we dan toch moeten bezuinigen, voer met onmiddellijke ingang een vacaturestop in. Ik las in het jaarverslag dat ook vorig jaar weer het personeelsbestand met 11% is uitgebreid. Dat is een opeenstapeling van jaren waarin fors is

uitgebreid. Als we tegen andere organisaties zeggen ‘’maak een pas op de plaats’’, laten wij het dan ook doen.

Tot zo ver. Dank u.

Inbreng VVD Geldrop-Mierlo.

Dit jaar ligt een kadernota voor met beperkte kaders, omdat de financiële situatie er niet goed voor staat. Het verbaast ons dat we op dit moment in deze positie zitten. We begrepen bij de presentatie van de wethouder financiën dat de seinen momenteel op rood staan omdat we niet meer incidenteel het tekort in het zorgdomein mogen dekken, maar moeten zoeken naar een structurele oplossing. We vragen ons af of we dat niet hadden kunnen zien aankomen.

We zien dat de kosten op het sociaal domein telkens blijven stijgen. Hierover maken we ons zorgen. Aan de ene kant is het van belang om inwoners te versterken en te zorgen dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Aan de andere kant vragen wij ons af of de gemeente zich niet een te grote rol toedicht. We horen veel signalen vanuit inwoners, scholen, huisarts en zorgaanbieders dat CMD ook als een bottleneck wordt ervaren. We zijn bang dat de focus zoveel op kosten komt te liggen dat de goede zorg leveren uit het oog wordt verloren. - Procedures overstemmen behoeften. - Vanuit ervaringsdeskundigen, in dit geval Heppie Thuis, komen goede ideeën hoe het anders zou kunnen. In onze ogen komt met een andere werkwijze de zorgvraag meer op één te staan, maar heeft een andere werkwijze ook een positief effect op de kosten. We komen hier op korte termijn op terug zodra de uitwerking van deze ideeën meer vorm heeft gekregen.

Daarnaast roepen we het college op om een vergelijking te maken tussen wettelijke taken in het scoiaal domein, en taken die we daadwerkelijk uitvoeren. We zouden zo'n overzicht graag bij de vervolgavond in september kunnen bespreken.

Het is belangrijk om de gezondheid van de begroting in het oog te blijven houden. Zoals u weet staat de VVD voor verstandig begrotingsbeleid, en dus ook in goede tijden letten op de kosten. Daarom hebben we ons ook altijd kritisch getoond over de uitdijing van het ambtenarenapparaat. Bij de begroting constateerden we dat het ambtenarenapparaat de afgelopen jaren flink is gegroeid. Terwijl we ook verwachten dat productiviteitsmaatregelen zouden moeten zorgen voor efficiëntie. Deze kostenverhoging baart ons veel zorgen. We hebben niet de indruk dat er niet eerst de vraag wordt gesteld "moeten we dit wel doen" maar dat er als vanzelf formatie wordt opgeplust. VVD pleit voor een kleine overheid en terug naar de basis. Dat betekent ook een kleinere formatie.

Op die manier kijken we ook naar de uitgaven. En dan valt op dat er veel uitgaven zijn die zich niet direct rechtvaardigen. VVD ziet daar dan ook bezuinigingsmogelijkheden:

1. Wijkontwikkelingsplannen: we zijn van mening dat we enkel moeten investeren in ontwikkelingsplannen voor wijken die een duidelijke noodzaak kennen. Wij zien deze in Braakhuizen-Zuid en Coevering. Nu deze plannen reeds in uitvoeringsfase zitten zijn wij van mening dat de plannen voor de andere wijken niet hoeven te worden gemaakt.
2. Eerst denken, dan doen: we zien ontzettend veel externe onderzoeken en voorbereidingen. Een belangrijke kostenbesparing kan worden behaald door eerst te beoordelen in hoeverre een onderzoek nodig is en een plan wel door de gemeente moet worden opgepakt. Een voorbeeld is voorbereiding van tijdelijke woonvormen

voor percelen waar permanente bebouwing net zo snel valt te realiseren en dit dus de voorkeur heeft. Daarnaast kan de gemeente wat ons betreft er beter voor kiezen om ontwikkeling van een dergelijk plan bij een projectontwikkelaar te beleggen.

3. Tijdens de MRE avond afgelopen week werd weer eens duidelijk dat we in Geldrop-Mierlo ver boven het regionale percentage betaalbare woningen zitten. Als we de woningbouw regionaal aanvliegen, dan vinden we dat het uitgeven van sociale grond met name een taak is gericht aan andere gemeenten in onze regio. Dit heeft voor ons ook een financieel voordeel omdat we geen korting op de grondprijs hoeven te geven.
4. Extra activiteiten: activiteiten bovenop onze wettelijke taak moeten kritisch worden beoordeeld. Om die reden zetten we wat VVD betreft een streep door GLOW, gezien de kosten boven de 100k uitstijgen en het effect beperkt is. En zo zijn er veel meer activiteiten te benoemen. We roepen het college op om op deze manier door alle uitgaven te gaan.
   Hetzelfde geldt voor 10-14 onderwijs. Dit soort pilots, zonder aansluiting in de regio op vervolgonderwijs, zijn geen kerntaak van de gemeente en dienen te worden gestaakt.
   En zo kijken we ook aan tegen de onderzoeken voor de aardgasvrije wijken. Natuurlijk moeten we zorgen dat onze gemeente duurzaam wordt, maar de onderzoeken die gedaan worden zijn dubbelop met de kennis die beschikbaar is in de markt. En dergelijke ontwikkelde rekenmodules zijn ook online beschikbaar en daarmee dus overbodig.
5. Als gemeente zijn we erg top-down gericht en dit lijkt alleen maar erger te worden. Bottom up is hoe we zouden moeten werken, en dat betekent ook dat als er geen vragen of verzoeken zijn, dat we dan ook wat minder doen. Bijv in activiteiten organiseren in een buurt, laten we hier enkel faciliteren indien er om wordt gevraagd en niet pro-actief in wijkplannen oppakken. Maar het geldt evenzeer in het sociaal domein qua ondersteuning.

Tot slot de uitgangspunten voor de begroting. Uitgangspunt B vinden we te los geformuleerd. Ten eerste willen we geen afstand doen van uitgangspunt B en vragen we het college in september met 2 scenario’s te komen: bezuinigingen als we B loslaten en bezuinigingen als we B niet loslaten. Pas dan kan een geïnformeerde beslissing worden genomen.

Daarnaast is onduidelijk was loslaten betekent. Waar hebben we het over qua bedrag. En voor welke duur? Zoals het nu is geschreven zou in theorie dit uitgangspunt voor lengte van jaren worden losgelaten en dat vinden we een slecht voorstel. Gevolg zal zijn dat we ieder jaar interen op reserves die we had nodig hebben. Echter als we enkel voor 2025 versoepelen, kunnen we daar over meedenken, mits daarna direct de stijgende lijn wordt ingezet.

ACHTERGRONDINFO

Hieronder worden de aanvullende kaders benoemd.

a. Het laatste jaar van de meerjarenbegroting 2025-2028 dient financieel structureel sluitend te zijn. b. De minimale stand van de algemene reserve van 10% van de algemene uitkering wordt tijdelijk losgelaten, waarbij in alle jaren de weerstandsratio van minimaal 1 dient te zijn. → *hier willen we pas bij de ombuigingsvoorstellen over beslissen. Er wordt gesproken over invloed van ombuigingsvoorstellen die wij nog niet kennen. En afwijking kan sowieso niet meer dan tijdelijk zijn*.

c. Indexering vindt plaats conform Centraal Economisch Plan 2024

d. Bij het sluitend maken van de begroting maken we gebruik van alle mogelijke ombuigingsvoorstellen

- waarvan structureel	-	**461.584**	**1.920.114**	**-845.506**	**617.209**	**1.135.665**
Aanpassing activiteitenplan (MPB 2024-2027)	-	0	13.987	80.126	79.746	6.477
	-					
Aangenomen amendementen (MPB 2024-2027)	-	-216.907	-216.907	-216.907	-216.907	-216.907
Kapitaallasten nieuwbouw gymzaal Strabrecht college (geamendeerd)	-	0	0	-51.204	-50.820	-50.436
	-					
Voorstellen in behandeling*	-					
*1e tussentijdse rapportage 2024***	-	-1.400.000	-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000
RIB sociaal domein (te verwerken in 2e turap 2024 / MPB 2025-2028)	-	-3.000.000	-2.000.000	-2.500.000	-3.000.000	-3.500.000
	-					
Begrotingssaldo in MPB 2024-2027	-	**-3.986.109**	**-1.291.995**	**-4.832.770**	**-3.911.273**	**-3.984.537**
- waarvan incidenteel	-	161.714	90.811	-199.279	-240.501	-240.501
- waarvan structureel		**-4.147.823**	**-1.382.806**	**-4.633.491**	**-3.670.772**	**-3.744.036**
**inclusief de septembercirculaire 2023* ***afgeronde cijfers* ****inclusief structurele effecten 2e tussentijdse rapportage 2023 en decembercirculaire 2023*						

Toelichting ontstaan huidige financiele situatie is nauwelijks een toelichting

Terug naar de kerntaken: bereikbaarheid, ondersteunen, kerntaken.

De Basis op orde

Raadsvergadering maandag 17 juni 2024, Kaders voor de meerjarenbegroting 2025-2028

HET SPROOKJE

Het Sprookje van GeldOp-MierLoos

Er was eens, in een land hier ver vandaan, een kleine gemeente genaamd GeldOp-MierLoos. Deze gemeente bestond uit twee dorpen die ooit besloten samen te werken om sterker te staan. De inwoners leefden er vredig en de gemeenteraad had als doel iedereen tevreden te houden. Maar in hun streven naar geluk en tevredenheid, begonnen ze steeds meer geld uit te geven aan allerlei projecten en initiatieven.

Jarenlang leek alles goed te gaan. De straten van GeldOp-MierLoos waren netjes en de voorzieningen overvloedig. Maar niemand vroeg zich ooit af hoeveel al die uitgaven werkelijk kostten. Het begon allemaal toen de gemeenteraad besloot dat de gymzalen bij een lokale school een opknapbeurt nodig hadden. "Dit zal onze jeugd ten goede komen!" riepen de raadsleden in koor. Zonder een goed onderbouwd plan, gingen ze akkoord met de kosten. Maar al snel bleek dat het project veel duurder zou uitpakken dan verwacht.

Daarna was het de beurt aan het clubhuis van de lokale sportclub in MierLoos. Een simpel renovatieproject, zo dacht men, maar ook dit kostte uiteindelijk het dubbele van wat oorspronkelijk begroot was. "Ach, een beetje extra kan geen kwaad," zeiden de raadsleden tegen elkaar. Ondertussen werd er ook besloten om het tennispark te verplaatsen. Niemand wist precies wat dit zou kosten, maar dat nu nog niet belangrijk.

Maar het bleef niet bij sportvoorzieningen. De kosten voor afvalverwerking bleven stijgen, veel harder dan de inflatie. De gemeenteraad had geen goed plan om deze stijgingen op te vangen. Ze besloten de wethouders een flinke opslag te geven, wat natuurlijk weer extra kosten met zich meebracht. Bovendien werden bestaande festivals extra gesubsidieerd, zodat de gemeente kon laten zien hoe goed ze bezig waren voor de jeugd.

Elk jaar was er ook het grote lichtkunstfestival in een naburige stad, dat nu ook zijn weg vond naar GeldOp-MierLoos. "Dit zal ons imago versterken en meer toeristen aantrekken!" dachten de raadsleden. Geld speelt geen rol.

Ondertussen werden begrotingswijzigingen van verbonden partijen klakkeloos geaccepteerd. Soms kwamen organisaties wel drie keer per jaar vragen om meer geld. "Dit is wel erg veel geld," zei een raadslid af en toe, maar niemand stemde tegen. Tegenvallers werden eenvoudigweg opgevangen door nieuwe uitgaven. Ziekteverzuim van meer dan 20%? Geen probleem, de gemeente huurde gewoon extra mensen in zonder een plan tot verbetering. Een belofte om het beter te doen was voldoende.

Maar als je goed keek, waren de eerste barstjes al zichtbaar. In de wijken dreigde verloedering door het steeds vaker dumpen van afval. Het verschil tussen de high-class society en de low-class society werd steeds groter. Inwoners met een normale of kleine beurs kregen het moeilijker.

Toen, op een dag, ontdekte iemand dat de gemeente bijna geen geld meer had. "Hoe heeft dit kunnen gebeuren?" riep iedereen in paniek. De gemeenteraad zat met de handen in het haar. Niet alleen moesten er meteen bezuinigingen doorgevoerd worden omdat GeldOp-MierLoos platzak was, maar ook krijgen alle gemeenten in het jaar 2026 miljoenen minder financiering van het rijk. De klap zal dubbel zo hard aankomen.

Het nieuws verspreidde zich snel en veroorzaakte opschudding onder de inwoners. Niemand wist op welke terreinen er bezuinigd zouden gaan worden. Er werd gevreesd dat de verschillen tussen de high-class society en de low-class society nog groter zouden worden.

Het college van GeldOp-MierLoos had altijd verkondigd dat zij streefden naar brede welvaart. "We willen een gemeente waar iedereen kan floreren," zeiden ze in hun toespraken. Maar hun daden vertelden een ander verhaal. Terwijl ze spraken over gelijkheid en inclusie, gingen de meeste middelen naar projecten die slechts een selecte groep bevoordeelden.

De gemeenteraad leek alles wel best te vinden. Elk voorstel van het college werd zonder veel weerstand goedgekeurd. Zelfs als er twijfels waren over de haalbaarheid of de kosten, knikten de raadsleden instemmend. "Ze zullen wel weten wat ze doen," dachten velen.

De raadsleden kwamen bijeen voor een crisisoverleg. "We moeten kiezen waar we op gaan bezuinigen," zei het college, "maar we moeten ook zorgen dat we inzetten op een brede welvaart, zodat iedereen in GeldOp-MierLoos er baat bij heeft."

De discussie was hevig en er werden veel ideeën uitgewisseld van posten waarop bezuinigd kon worden.

Een van de raadsleden, een oude en wijze man, sprak: "Het is duidelijk dat we fouten hebben gemaakt. We hebben geld uitgegeven zonder rekening te houden met de gevolgen. We hebben de signalen van de inwoners genegeerd. Het is tijd om onze prioriteiten te herzien en echt te werken aan een brede welvaart voor iedereen."

Maar het college was niet overtuigd. "Onze plannen zijn goed doordacht," hielden ze vol. "We moeten juist doorgaan op de ingeslagen weg."

De gemeenteraad, die meestal alles wel best vond, begon nu te twijfelen. "Misschien moeten we toch wat kritischer zijn," fluisterde een raadslid. "We kunnen niet blijven uitgeven zonder een duidelijke visie."

Het was een moeilijk proces en er was veel onzekerheid. Niemand wist zeker of deze maatregelen genoeg zouden zijn om GeldOp-MierLoos weer financieel gezond te maken. Maar één ding was duidelijk: de gemeente had geleerd van haar fouten en was vastbesloten om een betere toekomst te creëren voor al haar inwoners.

En zo eindigt het sprookje van GeldOp-MierLoos. Of het goed afloopt, blijft nog maar de vraag. Het is aan de gemeenteraad en de inwoners om samen te werken en de juiste keuzes te maken voor een stabiele en welvarende toekomst. En wie weet, misschien leefden ze nog lang en gelukkig... maar dan wel binnen budget en met daden die werkelijk bijdragen aan een brede welvaart.

DISCLAIMER

Geachte voorzitter, raadsleden en overige aanwezigen,

Dit sprookje is bedoeld als een creatieve en luchtige manier om een serieuze kwestie onder de aandacht te brengen. Het is geen kritiek op individuen of specifieke groepen, maar een oproep tot bewustwording en samenwerking om de uitdagingen waar onze gemeente voor staat aan te pakken. Laten we SAMEN werken aan een gezonde financiële toekomst voor iedereen in onze gemeenschap.

TERUG NAAR HET NU

Als SAMEN zijn we in het verleden vaak kritisch geweest op extra uitgaven. Het is nu echter zaak om naar de toekomst te kijken. Want vandaag staan we aan de vooravond van een uitdagende periode waarin we moeilijke beslissingen moeten nemen over bezuinigingen. Het is begrijpelijk dat in tijden van economische druk er noodzaak bestaat om kritisch naar onze uitgaven te kijken. Echter, bij SAMEN willen wij benadrukken dat bezuinigingen niet ten koste mogen gaan van de meest kwetsbare groepen in onze samenleving.

SAMEN doet een dringende oproep om oog te blijven houden voor de starters, de minima en de ouderen met een klein of zelfs geen pensioen. Het is onze plicht om ervoor te zorgen dat deze groepen niet de dupe worden van de noodzakelijke bezuinigingen. Juist in tijden van financiële krapte moeten we solidair zijn en een vangnet bieden voor degenen die het het hardst nodig hebben.

Wij geloven niet in een samenleving die alleen gericht is op het bevorderen van een high class society. Een evenwichtige en inclusieve samenleving, waar brede welvaart centraal staat, is wat ons land sterk maakt. Dit betekent dat we moeten blijven investeren in sociale voorzieningen, betaalbare huisvesting en toegankelijke zorg. Het zijn deze investeringen die de ruggengraat vormen van een gezonde en veerkrachtige maatschappij.

Bij SAMEN opperen wij daarom geen specifieke posten waarop bezuinigd kan worden, maar roepen wij op om zorgvuldig en met mededogen te kijken naar waar en hoe we bezuinigen. Het moet duidelijk zijn dat er gedegen plannen aan de bezuinigingsvoorstellen ten grondslag liggen en dat we bereid zijn om moedige en doordachte keuzes te maken. Bezuinigen is onvermijdelijk, maar het moet niet blind en ongevoelig gebeuren.

Laten we ervoor zorgen dat we ook in deze moeilijke tijden blijven streven naar een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen en waarin niemand wordt buitengesloten. Samen kunnen we zorgen voor een toekomst waarin welvaart eerlijk wordt verdeeld en iedereen kan profiteren van onze gezamenlijke inspanningen.

Dank u wel.